

ภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น
THE IMAGES OF CHINESE INTELLECTUALS IN THE EARLY 20th CENTURY
FROM LU HSUN'S SHORT STORIES

เจียง ถิ หั่ง¹

Truong Thi Hang^{1*}

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เลขที่ 119 หมู่ 9 ต.ชมพูน อ.เมือง จ.ลำปาง 52100 ประเทศไทย

¹Lampang Rajabhat University, No. 119 Moo 9, Chompoo Sub-district, Muang District, Lamphang Province 52100 Thailand

*Corresponding author E-mail: truongthihang.vn@gmail.com

(Received: 17 Jun, 2025; Revised: 3 Nov, 2025; Accepted: 11 Nov, 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น จำนวน 7 เรื่อง ใช้แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” และแนวคิดว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมเป็นกรอบการวิเคราะห์ ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ภาพปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา พบในเรื่องสั้น 2 เรื่อง และภาพปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก พบในเรื่องสั้น 5 เรื่อง ตัวละครที่เป็นตัวแทนของปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา ได้แก่ ช่งอี้จี้ในเรื่อง “ช่งอี้จี้” และเจินซื่อเจิงในเรื่อง “แสงสว่าง” ลักษณะร่วมของชนกลุ่มนี้ คือ ขำนาญแต่การท่องจำตำราหนังสือและขาดทักษะในการรับมือกับมรสุมชีวิต อย่างไรก็ตาม ปัญญาชนกลุ่มนี้มีความรักในการศึกษาและศรัทธาในความเพียรอดทนอดกลั้น ขณะที่ปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิวัติ ประกอบด้วย “ไฉ่ฝรังเทียม” ในเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” ฟังเสวียนซาในเรื่อง “เทศกาลขนมจ้าง” และเว่ยเหลียนซูในเรื่อง “ผู้ถือสันโดษ” ลักษณะร่วม คือ เป็นคนประเภทไม่จริงจัง เห็นแก่ตัว เป็นพวกฉวยโอกาส ชอบพูดโอ้อวด และข่มเหงคนที่อ่อนแอกว่า ส่วนปัญญาชนที่อยู่เคียงข้างประชาชน ประกอบด้วย ลีจวนเซิงในเรื่อง “กำสรวลอดีต บันทีกของจวนเซิง” และหลี่เหว่ยฝูในเรื่อง “ในร้านเหล้า” ชนกลุ่มนี้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาคอรัปชั่นระหว่างการค้าระหว่างประเทศ กับทั้งพยายามเริ่มต้นชีวิตใหม่แม้จะต้องเผชิญกับความล้มเหลวซ้ำซาก

คำสำคัญ: ปัญญาชนจีน, หลู่ซิ่น, เรื่องสั้น, ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to study the images of Chinese intellectuals in the early 20th century from seven short stories by Lu Hsun, using the concept of “Art for Life’s Sake” and the concept concerning the relationship between literature and society as analytical frameworks. The research results were divided into two main issues: the images of Chinese intellectuals who had received feudal education found in two short stories, and the images of Chinese intellectuals who had received Western education found in five short stories. Characters representing Chinese intellectuals who had received feudal education included Kung I-chi in “Kung I-chi” and Chen Shi-cheng in “The white light.” Common characteristics of this group were proficiency only in memorizing texts and books and a lack of skills in dealing with life’s storms. However, this group of intellectuals had a love for learning, the dignity of being scholars, and extraordinary patience and endurance. Meanwhile, Chinese intellectuals who had received Western education were divided into two subgroups: the group supporting the reactionary government, consisting of the “Imitation Foreign Devil” in “The true story of Ah Q,” Fang Xuan-chao in “The double fifth festival,” and Wei Lien-shu in “The Misanthrope.” Their common characteristics were being half-hearted, selfish, opportunistic, boastful, and bullying toward those weaker than themselves. As for the intellectuals who stood alongside the people, they consisted of Shih Chuan-sheng in “Regret for the Past” and Lu Wei-fu in “In the wineshop.” This group made efforts to solve problems and obstacles in their livelihood while trying to start new lives despite facing various failures.

KEYWORDS: Chinese Intellectuals, Lu Hsun, Short Stories, Early 20th Century

บทนำ

หลู่ซุนหรือหลู่ซุนวิน (Lu Xun / Lu Hsun, ค.ศ. 1881 – 1936) เป็นนักเขียนชั้นนำในวงการวรรณกรรมจีนช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 และเป็นหนึ่งในผู้สนับสนุนแนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” ที่เน้นบทบาทของศิลปินในการสะท้อนสภาพชีวิตจริงของประชาชน นำเสนอความจริงนั้นออกมาอย่างซื่อสัตย์ มีบทบาทในการชี้แนะแนวทางการต่อสู้ของประชาชน ตลอดจนเข้าร่วมขบวนการต่อสู้ดังกล่าวเพื่อพัฒนาสังคม (Theepakorn (Chit Phumisak), 2023)

ประวัติศาสตร์ประเทศจีนสามารถแบ่งเป็น 2 ช่วงใหญ่ ได้แก่ จีนสมัยโบราณ ประกอบด้วย 2 สมัยย่อยคือ สมัยก่อนการปกครองตามระบบศักดินา เรียกว่า “จีนก่อนจักรวรรดิ” และสมัยที่ปกครองด้วยระบบศักดินา เรียกว่า “จีนจักรวรรดิ” ส่วนช่วงที่ 2 หมายถึง จีนสมัยใหม่ แบ่งเป็น 2 สมัยย่อย ได้แก่ สมัยก่อนการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน เรียกว่า “จีนสมัยใหม่” (ค.ศ. 1911 – 1949) และสมัยหลังการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน เรียกว่า “จีนร่วมสมัย” (ค.ศ. 1949 – ปัจจุบัน) (Columbia University, n.d.; Hucker, n.d.)

นักประวัติศาสตร์มีแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของ “จีนจักรวรรดิ” หลายคนมีความเห็นว่า สมัยดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ที่จีนซึ่งอยู่รวมประเทศเป็นหนึ่งเดียว และกลายเป็นพระจักรพรรดิองค์แรกของจีน ซึ่งตรงกับปี 221 ก่อนคริสต์ศตวรรษ และยุติใน ค.ศ. 1911 ที่การปฏิวัติซินไฮ่ส่งผลให้ราชวงศ์ชิงล่มสลาย อย่างไรก็ตาม นักประวัติศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่า จีนเริ่มปกครองตามระบบศักดินาตั้งแต่สมัยราชวงศ์เซี่ย ซาง และโจว (2070 ก่อนคริสต์ศักราช – 221 ก่อนคริสต์ศักราช) เพราะตามบันทึกทางประวัติศาสตร์ ในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศจีนแม้จะถูกแบ่งแยกเป็นแคว้นต่าง ๆ แต่มีลักษณะร่วมคือ เริ่มปกครองบ้านเมืองตามระบบศักดินา ขณะที่จุดสิ้นสุดของสมัยโบราณนั้น นักประวัติศาสตร์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ค.ศ. 1911 อันเป็นปีที่เกิดการปฏิวัติซินไฮ่ ทำให้ประเทศจีนเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย หลังสาธารณรัฐจีนได้รับการสถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการใน ค.ศ. 1912 กลุ่มขุนศึกที่มีอำนาจด้านการทหารในสมัยนั้นก็เข้ามาแทรกแซง จึงเป็นที่รู้จักใน

ชื่อเรียกต่าง ๆ เช่น “ฝ่ายปฏิวัติประชาชน” (Kalkaew, n.d.) “พลังฝ่ายต่อต้านการปฏิวัติ” และ “พลังปฏิวัติปฏิวัติ” (Khamriang, 1980) เป็นต้น กระนั้นคำที่นักวิชาการไทยคุ้นเคยมากที่สุดคือ “พลังปฏิวัติ” หลังเข้ามาบริหารประเทศแล้ว ขุนศึกที่มีอิทธิพลในมณฑลต่าง ๆ ก็ก่อสงครามกลางเมืองเพื่อแย่งชิงอำนาจซึ่งกันและกัน และค่อย ๆ หย่อนอิทธิพลลงจนกระทั่งจีนเข้าสู่ช่วงที่พรรคก๊กมินตั๋งนำโดยเจียงไคเช็คใช้อำนาจเผด็จการในการบริหารประเทศ ความแตกต่างด้านอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดทุนนิยมกับกลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดสังคมนิยมได้ก่อให้เกิดการต่อสู้ระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนในช่วงเวลาเกือบ 30 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่าง ค.ศ. 1925 – 1949 ควบคู่กับสงครามกลางเมืองดังกล่าว ประชาชนจีนยังต้องเผชิญกับการรุกรานจากประเทศจักรวรรดินิยมตะวันตก เช่น อังกฤษ เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา ฯลฯ รวมถึงกองทัพญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 ความสับสนอลหม่านด้านการเมืองการปกครองได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน กล่าวคือ ชาวจีนไม่เพียงตกอยู่ในภาวะอดอยากและบ้านแตกสาแหรกขาดเพราะภัยสงคราม ทว่ายังรู้สึกขมขื่นต่อความไร้ทิศทางไปของประเทศ สถานการณ์ค่อย ๆ คลี่คลายลงและจีนกลับสู่ความสงบอีกครั้งเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนมีชัยชนะขั้นเด็ดขาดเหนือพรรคก๊กมินตั๋ง อันนำไปสู่การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 โดยปกครองประเทศตามระบบสังคมนิยมตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (Meilan & Hang, 2024)

หลู่ซุนถือกำเนิดในสมัยราชวงศ์ชิงตอนปลายซึ่งประเทศจีนยังอยู่ในสมัยโบราณ และเสียชีวิตก่อนที่สาธารณรัฐประชาชนจีนจะได้รับการสถาปนาซึ่งเป็นช่วงที่จีนก้าวเข้าสู่สมัยใหม่แล้ว ชีวิตของหลู่ซุนจึงดำรงอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่านหรือในห้วงหัวเลี้ยวหัวต่อของประเทศด้านการเมืองการปกครอง มีการแย่งชิงอำนาจระหว่าง 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายสนับสนุนระบบศักดินา ฝ่ายสนับสนุนระบบทุนนิยม และฝ่ายสนับสนุนระบบสังคมนิยม ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีการต่อสู้กันอย่างดุเดือดระหว่างวัฒนธรรมศักดินากับแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก หลู่ซุนในฐานะนักเขียนชั้นนำในวงการวรรณกรรมจีนช่วง

ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้ตระหนักถึงบทบาทของศิลปิน ในการสะท้อนสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองและผู้คน เพื่อให้ประชาชนสามารถแสวงหาแนวทางพัฒนาตนเอง และปรับเปลี่ยนสังคมให้ดีขึ้น เขาเคยกล่าวถึงข้อจำกัดของ วรรณกรรมจีนทั้งในสมัยศักดินาและในสมัยที่ตนมีชีวิตอยู่ ว่า “เรา ชาวจีน เนื่องจากเราไม่กล้าเผชิญหน้ากับชีวิตอย่าง ตรงตัว หันไปหาการปกปิดและหลอกลวง ดังนั้น วรรณคดี ที่มีแต่การปกปิดและหลอกลวงของเราจึงอุบัติขึ้น และโดย ทางวรรณคดีดังกล่าว เราก็ยิ่งจมลึกลงไปทุกทีในปลักตม แห่งการปกปิดและหลอกลวงจนถึงระดับที่ว่า เราไม่อาจ มองเห็นตัวตนที่แท้ของเราเอง โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ ทุกวัน จึงถึงเวลาแล้วที่นักเขียนของเราจะถอดหน้ากาก ของตนออกเสีย มองดูชีวิตอย่างซึ่งหน้าด้วยความสัตย์ซื่อ ลึกซึ้ง และกล้าหาญ และก็เขียนถึงชีวิตที่มีแต่เลือดเนื้อ เราต้องการสมรรถภูมิที่ใหม่โดยสิ้นเชิงสำหรับวรรณคดีและ นักผู้ผู้เหี้ยมหญาดด้วย” (Taweepworā (Taweep Woradilok), 2000) ดังนั้น บทบาทของหลู่ซิ่นต่อขบวนการปฏิวัติ วัฒนธรรมของประเทศจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จึงอยู่ที่ การตีแผ่สภาพสังคมจีนอย่างตรงไปตรงมา ทั้งความขัดแย้ง ด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม ลักษณะนิสัยของผู้นั้นที่มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด รวมถึง บทบาทของกลุ่มชนแต่ละกลุ่มในขบวนการปฏิรูปประเทศ

อิทธิพลของหลู่ซิ่นไม่เพียงจำกัดอยู่ในวงการ วรรณกรรมจีนอย่างเดียว หากแพร่ขยายไปถึงประเทศ ตะวันออก เช่น เวียดนาม ไทย และญี่ปุ่น ฯลฯ และประเทศ ตะวันตก เช่น รัสเซีย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส ฯลฯ ในวงวิชาการไทยนั้น หลู่ซิ่นมีอิทธิพลต่อนักวิชาการ ที่ยกย่องแนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” เช่น กุหลาบ สายประดิษฐ์ และจิตร ภูมิศักดิ์ ฯลฯ วรรณกรรมของหลู่ซิ่นได้รับการแปล เป็นภาษาไทยทั้งประเภทความเรียง เรื่องสั้น และกวีนิพนธ์ แต่ชาวไทยส่วนใหญ่รู้จักชื่อเสียงของนักเขียนนามอุโฆษ ผู้นี้ผ่านผลงานประเภทเรื่องสั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” และ “บันทึกประจำวันของคนบ้า” ผลงานที่ทำให้เขาเป็น “นักวรรณกรรมเอกอันดับ 2 ของ โลกรองจากแม็กซิม กอร์กี้” (Kalkaew, n.d.)

ปัญญาชนจีนเป็นกลุ่มชนที่หลู่ซิ่นให้ความสนใจ เป็นพิเศษ เนื่องจากศักยภาพของชนกลุ่มนี้ทั้งด้านความรู้ การศึกษา โอกาสในการสัมผัสและเข้าใจชั้นเชิงทางการเมือง

ในระดับที่ลึกซึ้งกว่าผู้ใช้แรงงาน ทำให้ปัญญาชนสามารถเป็น พลังขับเคลื่อนขบวนการปฏิรูปประเทศอย่างใด อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ทางการเมืองของจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษ ที่ 20 ที่เต็มไปด้วยความสับสนอลหม่านได้ส่งผลให้ปัญญาชน ในยุคร่วมสมัยกับหลู่ซิ่นแบ่งแยกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินาซึ่งจงรักภักดีต่อ ราชวงศ์ชิงแม้จะหมดสิ้นอำนาจทางการเมืองไปแล้ว และ กลุ่มที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ประกอบด้วย ปัญญาชน ที่สนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิวัติ และปัญญาชนที่อยู่เคียงข้าง ประชาชนผู้ใช้แรงงาน ประเด็นที่หลู่ซิ่นพยายามเน้นย้ำใน เรื่องสั้นของเขา คือ ปัญญาชนแม้จะได้รับโอกาสที่ดีกว่า ทางการศึกษาเมื่อเทียบกับชาวจีนทั่วไป แต่ก็เป็นปฏุชน ที่มีทั้งรัก โลภ โกรธ หลง มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และถูกบีบคั้นด้วยปัญหาปากท้องในชีวิตประจำวันเหมือนกับประชาชนทั่วไป ปัญญาชนแต่ละกลุ่มจึงมีทั้งข้อดีและ ข้อจำกัดแตกต่างกัน การชี้ให้เห็นถึงปัญหาการดำรงชีพและ อุปสรรคในการรักษาอุดมการณ์ทางการเมืองของปัญญาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและ อยู่เคียงข้างผู้ใช้แรงงาน เพื่อให้ชนกลุ่มนี้พัฒนาตนเองและ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการปฏิวัติของจีนช่วง ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถือเป็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของ หลู่ซิ่น และเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เขาได้รับความเคารพ นับถือจากผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีน เช่น เหมาเจ๋อตง รวมถึงประชาชนจีนตลอดระยะเวลากว่า 1 ศตวรรษที่ผ่านมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ ศตวรรษที่ 20 จากเรื่องสั้นของหลู่ซิ่นที่สัมพันธ์กับบริบท ทางสังคมและการเมืองจีน

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต”

แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” (Art for Life's Sake) เป็นที่นิยมในวงการวรรณกรรมของรัสเซียและฝรั่งเศส ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 และเนื่องจากเป็นแนวคิดของ นักเขียนฝ่ายซ้าย คำว่า “ศิลปะเพื่อชีวิต” จึงถูกขยาย ความเป็น “ศิลปะเพื่อประชาชน” (Art for People's Sake) ที่ปกร (จิตร ภูมิศักดิ์) (Theepakorn (Chit Phumisak), 2023) กล่าวถึงบทบาทที่ศิลปะควรมีต่อสังคมว่า “... ไม่เพียงแต่

จะเปิดโปงความเลวร้ายของชีวิต ... ไม่เพียงแต่จะศึกษาโลกและชีวิตตามที่มันเป็นจริงและสะท้อนถ่ายออกมาอย่างซื่อสัตย์ ... ไม่เพียงแต่จะเป็นเสมือนหอกอันแหลมคมที่จะทะลวงแทงศัตรูแห่งประชาชนเท่านั้น หากจำเป็นต้องเป็นเสมือนโคมไฟอันจ้าสว่างที่ส่องนำแนวทางให้ประชาชนมองเห็นมรรคาอันจักนำไปสู่สภาพชีวิตที่ดีกว่า และเป็นเสมือนเชื้อเพลิงที่จุดจี้ลงในกลางดวงใจของประชาชน เพื่อให้เขาตื่นขึ้นด้วยความสำนึกในอันที่จะเปลี่ยนแปลงโลกและชีวิตให้ดำเนินไปสู่ความผาสุกและความดีงามอันสมบูรณ์แท้จริงอีกโสดหนึ่งด้วย” แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” เริ่มเผยแพร่สู่วงการวรรณกรรมของจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 และหลูซันก็เป็นหนึ่งในผู้นำกระแสการรับใช้ประชาชนด้วยผลงานทางศิลปะดังกล่าว เพียงแต่ใช้คำว่า “วรรณคดีเพื่อสามัญชน” (Khamriang, 1980) แทนคำว่า “ศิลปะเพื่อประชาชน” ที่อาจหมายรวมถึงประชาชนทุกชนชั้นวรรณะในสังคม

2. แนวคิดว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม เป็นประเด็นที่นักวิชาการให้ความสนใจมายาวนาน Rene & Warren (1971) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม เป็นสิ่งสร้างสรรค์สังคม เป็นสัญลักษณ์และเครื่องวัดสังคมในแง่มุมต่าง ๆ ตลอดจนเป็นมาตรฐานแห่งความก้าวหน้าของสังคมด้วย การที่นักเขียนในฐานะสมาชิกของสังคมที่ได้รับการยอมรับนับถือ บรรยายถึงกลุ่มคนในพื้นที่ที่ตนอาศัยหรือมีโอกาสสัมผัส ทำให้วรรณกรรมเป็นตัวแทนของสังคมในแต่ละยุคสมัย การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมนั้น เป็นการศึกษางานวรรณกรรมในฐานะเอกสารทางสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์อื่น ๆ เช่น ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงเศรษฐกิจและการเมือง

ตรีศิลป์ บุญขจร (Boonkhachorn, 1999) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม 3 ลักษณะ ได้แก่ วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้แต่ง และวรรณกรรมหรือผู้แต่งมีอิทธิพลต่อสังคม แม้วรรณกรรมจะเป็นภาพสะท้อนของสังคม แต่ก็ไม่ใช่การบันทึกเหมือนเอกสารทางประวัติศาสตร์ กลับเป็นการสะท้อนประสบการณ์ของ

ผู้แต่งและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคมเท่านั้น ส่วนอิทธิพลของสังคมต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้แต่งประจักษ์จากการที่ผู้แต่งได้รับอิทธิพลจากสังคมและมีท่าทีสนองตอบอิทธิพลเหล่านั้น ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมในลักษณะที่วรรณกรรมหรือผู้แต่งมีอิทธิพลต่อสังคม สามารถมองจากอิทธิพลภายในที่หมายถึงอิทธิพลทางความคิดและการสร้างค่านิยมในสังคม ทำให้ผู้แต่งมีบทบาทในฐานะผู้นำทางความคิดหรือผู้นำทางวัฒนธรรม และอิทธิพลภายนอกที่หมายถึงพฤติกรรมตามอย่างในวรรณกรรม เช่น การแต่งกาย กิริยาท่าทาง และสิ่งของเครื่องใช้

อนึ่ง นิธิ เอียวศรีวงศ์ (Eosewong, 2012) มีความเห็นว่า การที่วรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนสังคม ทำให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดในจิตใจของผู้คนและค่านิยมในแต่ละยุคสมัย ส่งผลให้วรรณกรรมเป็นพื้นที่สะท้อนโลกทัศน์ของประชาชนในสมัยต่าง ๆ และเป็นหลักฐานอันมีค่าในการศึกษาประวัติศาสตร์ด้านความคิดเพราะหาจากแหล่งอื่นไม่ได้ เช่นเดียวกับทวิศักดิ์ ปิ่นทอง (Pinthong, 2021) ที่กล่าวว่า วรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างใกล้ชิด เพราะในฐานะหน่วยสมาชิกหนึ่งของสังคม ผู้แต่งย่อมนำเสนอประสบการณ์หรือความรู้สึกที่ได้จากบริบทแวดล้อมมาสอดแทรกอยู่ในผลงาน ทำให้มีบทบาททั้งในฐานะนักประพันธ์ สมาชิกคนหนึ่งของสังคม และประชาชนคนหนึ่งของประเทศชาติ ดังนั้น แม้จะมีเอกสิทธิ์ในการรังสรรค์วรรณกรรมอย่างอิสระแต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ผู้แต่งได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคมทั้งในทางตรงและในทางอ้อม

แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” และความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม แม้จะมีที่มาและรายละเอียดบางอย่างแตกต่างกัน แต่โดยภาพรวมล้วนสื่อถึงบทบาทและอิทธิพลของวรรณกรรมกับสังคม หากแนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” เน้นบทบาทของผลงานศิลปะต่อการพัฒนาสังคมและมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นล่าง แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมในมุมมองของนักวิชาการต่างชาติอย่าง Rene & Warren (1971) ตลอดจนนักวิชาการไทย ได้แก่ ตรีศิลป์ บุญขจร (1999) นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2012) และทวิศักดิ์ ปิ่นทอง (2021) ได้พิจารณาความสัมพันธ์ดังกล่าวจาก 2 ด้าน ทั้งด้านที่วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม และด้านที่สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้ข้อมูลจากเอกสาร และมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลผลงานของหลูซิ่นโดยภาพรวมจากสำนักหอสมุด 3 สถาบัน ได้แก่ สำนักหอสมุดของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังได้สำรวจข้อมูลจากร้านหนังสือ 3 แห่ง ได้แก่ 1) “นายอินทร์” 2) “ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์” และ 3) “กลุ่มวรรณกรรมริมทางฝัน” ทำให้ได้หนังสือรวมเรื่องสั้นของหลูซิ่น จำนวน 11 เล่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการรวบรวมหนังสือรวมเรื่องสั้นของหลูซิ่น

ที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์ (พ.ศ.)	สำนักพิมพ์	แหล่งที่มา
1	พรุ้งนี้	ม.ป.ป.	นานมี	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - กลุ่มวรรณกรรมริมทางฝัน
2	ฝันสลาย	ม.ป.ป.	นานมี	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - กลุ่มวรรณกรรมริมทางฝัน
3	ชุมนุมเรื่องสั้นของหลูซิ่น	ม.ป.ป.	เปลวเทียน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4	ประวัติจริงของอาคิวิและเรื่องสั้นอื่น ๆ ของหลูซิ่น	2495	ยุคใหม่	กลุ่มวรรณกรรมริมทางฝัน
5	เรื่องจริงของอาคิวิ	2518	เจริญวิทย์	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6	บันทึกของคนบ้า รวมเรื่องสั้นของหลูซิ่น	2519	เจริญวิทย์	- กลุ่มวรรณกรรมริมทางฝัน
7	ชุมนุมเรื่องเอกของหลูซิ่น	2523	แสงสรวง	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
8	ประวัติจริงของอา Q	2540	สุขภาพใจ	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9	เรื่องสั้นของหลูซิวิน	2546	ชุมศิลป์ธรรมดา	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10	ประวัติจริงของอา Q	2550	แม่คำผง	- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
11	ตะโกนสู้ ชุมนุมเรื่องสั้นของหลูซิ่น	2563	ไทยควอลิตี้บุ๊คส์ (2006) จำกัด	- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - นายอินทร์ - ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์

บทนิพนธ์สาร ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2568

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาข้อมูลจากหนังสือ 11 เล่ม ดังกล่าว ทำให้ได้เรื่องสั้นของหลู่ซิ่นทั้งหมด 28 เรื่อง จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยโดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Kittinorarat, and Acherayawathana, 2024) โดยเลือกเรื่องสั้นที่มีข้อมูลสะท้อนภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้น

คริสต์ศตวรรษที่ 20 จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ 1) ช่งอีจี้ 2) ประวัติจริงของอา Q 3) เทศกาลขนมจ้าง 4) แสงสว่าง 5) ในร้านเหล้า 6) ผู้ถือสันโดษ และ 7) กำสรวลอดีต บันทึกของจวนเซิง โดยเลือกใช้จำนวนที่ได้รับการตีพิมพ์ใหม่ล่าสุด เพื่อความสมบูรณ์ทั้งด้านรูปแบบการพิมพ์และเนื้อหา ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์เรื่องสั้นของหลู่ซิ่นที่ใช้ประกอบการวิจัย

ที่	ชื่อเรื่องสั้น	ปีที่เขียน (ค.ศ.)	แหล่งที่มา	ฉบับที่ใช้ประกอบการวิจัย
1	ช่งอีจี้ ช่ง อี้-จี้ ช่งอีจี้ ช่งอีจี้	1919	ชุมนุมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น บันทึกของคนบ้า รวมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น ตะโกนสู้ ชุมชนเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	ช่งอีจี้ (2563)
2	ประวัติจริงของอา Q ประวัติจริงของอา Q เรื่องจริงของอาคิว อา Q ประวัติจริงของอา Q ประวัติจริงของอา Q ประวัติจริงของอา Q	1921	ชุมนุมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น ประวัติจริงของอาคิว และเรื่องสั้น อื่น ๆ ของหลู่ซิ่น เรื่องจริงของอาคิว ชุมนุมเรื่องเอกของหลู่ซิ่น ประวัติจริงของอา Q (พ.ศ. 2540) ประวัติจริงของอา Q (พ.ศ. 2550) ตะโกนสู้ ชุมชนเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	ประวัติจริงของอา Q (2563)
3	เทศกาลขนมจ้าง	1922	เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	เทศกาลขนมจ้าง (2546)
4	แสงสว่าง	1922	เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	แสงสว่าง (2546)
5	ในร้านเหล้า บนร้านเหล้า ในร้านเหล้า	1924	ชุมนุมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น ตะโกนสู้ ชุมชนเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	ในร้านเหล้า (2563)
6	ผู้ถือสันโดษ ผู้โดดเดี่ยว ผู้ถือสันโดษ	1925	ชุมนุมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น ตะโกนสู้ ชุมชนเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	ผู้ถือสันโดษ (2563)
7	ฝันสลาย กำสรวลอดีต บันทึกของจวนเซิง อาลัยอดีต บันทึกของเจวียนเซิง กำสรวลอดีต บันทึกของจวนเซิง	1925	ฝันสลาย ชุมนุมเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น เรื่องสั้นของหลู่ซิ่น ตะโกนสู้ ชุมชนเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น	กำสรวลอดีต บันทึก ของจวนเซิง (2563)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม ตลอดจนข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น จำนวน 7 เรื่อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ชุดข้อมูลเกี่ยวกับปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยใช้แนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต” และแนวคิดที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม ทำให้ได้ผลการวิจัย 2 ประเด็น คือ ปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา และปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลหลังปฏิวัติ และกลุ่มที่สนับสนุนประชาชน

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องสั้นของหลู่ซิ่นทำให้เห็นภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ทั้งกลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา และกลุ่มที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก โดยแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินา

ตัวละครที่เป็นตัวแทนของปัญญาชนจีนในระบบศักดินาปรากฏในเรื่องสั้น 2 เรื่อง ได้แก่ ช่งอี้จี้ในเรื่อง “ช่งอี้จี้” และเฉินซื่อเจิงในเรื่อง “แสงสว่าง” ตัวละครทั้งสองมีลักษณะร่วมและลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจต่อไปนี้

1.1 ช่งอี้จี้ในเรื่อง “ช่งอี้จี้”

ลักษณะภายนอกรวมถึงอุปนิสัยใจคอของช่งอี้จี้ ตัวละครเอกในเรื่อง ถูกถ่ายทอดผ่านมุมมองทัศนคติของ “ข้าพเจ้า” เด็กชายวัย 12 ขวบที่ช่วยงานในร้านเหล้าเล็ก ๆ แห่งหนึ่งที่หัวตลาดตำบลหลู่เจิ้น ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของช่งอี้จี้ ทราบแต่ว่า เขาเป็นบัณฑิตในระบบศักดินาที่ประสบความล้มเหลวในการสอบเข้ารับราชการแม้แต่การสอบชิวไฉ อันเป็นการสอบแข่งขันในระดับท้องถิ่น ช่งอี้จี้จึงเป็นตัวแทนของบัณฑิตที่ตกอับและ

ยากจน บ่อยครั้งที่คนในร้านเหล้าตั้งคำถามเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของเขาว่า “ช่งอี้จี้ เอ็งรู้หนังสือจริงหรือ?” ช่งอี้จี้มองไปยังผู้ถามด้วยอาการดูหมิ่นและไม่อยากจะตอบโต้ด้วย พวกเขาเหล่านั้นจึงถามต่อไปว่า “ทำไมเอ็งจึงสอบไม่ได้แม้แต่ครั้งชิวไฉน?” (Hsun, 2020) ความล้มเหลวในชีวิตทำให้ช่งอี้จี้กลายเป็นคนดื่มสุราจัด และเป็นคนที่เกียจในสายตาของคนรอบข้าง ดังข้อความว่า “...ประกอบกับไม่รู้จักทำมาหากินด้วย ดังนั้น แกจึงจนลง ๆ ทำเอาเกือบจะต้องไปขอทานเขากิน เคราะห์ดีที่ลายมือแกสวยจึงรับจ้างคัดลอกหนังสือยังชีพไปวันหนึ่ง ๆ แต่ก็น่าเสียดายที่แกมีนิสัยไม่ติดอยู่อย่างหนึ่ง คือชอบกินเหล้าและเกียจคร้าน ทำได้ไม่กี่วันก็หายหน้าไปพร้อมกับหนังสือ กระดาษ พู่กัน และหินฝนหมึก เมื่อเป็นเช่นนี้หลายครั้งเขาก็ไม่มีใครมาจ้างแกคัดลอกหนังสืออีก ช่งอี้จี้หมดหนทางเลยลักเล็กขโมยน้อยในบางครั้ง บางคราว” (Hsun, 2020)

แม้จะตกอับจนแทบต้องไปเป็นขอทาน แต่ช่งอี้จี้ก็รักษาศักดิ์ศรีความเป็นบัณฑิตอย่างเคร่งครัด ประจักษ์จากลักษณะการแต่งตัวที่เขาไม่ยอมสวมเสื้อกุยเฮงเหมือนผู้ใช้แรงงานทั่วไป กลับสวมเสื้อคลุมยาวตามแบบของผู้มีการศึกษาแม้เสื้อที่เขาใส่อยู่สกปรกและขาดวันรากับไม่ได้ซักและปะชุนมา 10 กว่าปี ช่งอี้จี้ยังเป็นคนรักการศึกษา และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูที่พร้อมจะแบ่งปันความรู้แก่คนอื่น ร่องรอยความเป็นปัญญาชนของช่งอี้จี้ทั้งด้านการแต่งกายและความรักในการศึกษาแสดงออกตอนที่เขาพยายามสอนหนังสือแก่ “ข้าพเจ้า” แต่เนื่องจาก “ข้าพเจ้า” ไม่อยากเรียนเพราะรังเกียจสภาพที่ยากไร้ของช่งอี้จี้ เขาจึงทำได้แต่ “แสดงอาการที่รู้สึกแสนเสียดายออกมา” (Hsun, 2020)

ความรักในความรู้และการศึกษาของช่งอี้จี้ยังสะท้อนจากพฤติกรรมการลักหนังสือของคนอื่นโดยเขาพยายามตีความว่า “ลักหนังสือไม่ถือเป็นการขโมย... ลักหนังสือ! ... เรื่องของคนเรียนหนังสือถือว่าการขโมยได้รึ?” (Hsun, 2020) ส่วนความรักในศักดิ์ศรีความเป็นบัณฑิตประจักษ์อีกครั้งในตอนท้ายเรื่องที่ช่งอี้จี้มาอยู่ที่ร้านเหล้า และพยายามปฏิเสธข้อกล่าวหาของเจ้าแก้วเจ้าของร้านทั้งเรื่องการขโมยและการถูกตีจนขาหัก แหวดตาของช่งอี้จี้ที่อ่อนวอนขอให้เจ้าแก้ว

ไม่พูดถึงเรื่องเสื่อมเสียเหล่านี้อีก ทำให้เห็นถึงความรักในศักดิ์ศรีของเขาอย่างชัดเจนว่า “ข้าหักเพราะหกล้ม หกล้ม...” ช่งอิจี้พูดเสียงอ่อย ๆ แวดวาคคล้ายกับจะอ้อนวอนแก้แค้นอย่าได้เอ่ยเรื่องนี้ขึ้นอีก ขณะนั้นมีคนเข้ามามุงแล้วหลายคน พวกเขาที่หัวเราะไปกับเจ้าแก๊งค์แล้ว

อีกประเด็นที่น่าสนใจ คือ ถึงแม้จะยากจนแต่ช่งอิจี้ก็เป็นผู้ใหญ่ที่มีน้ำใจ เขามักแบ่งตัวให้แก๊งค์เด็ก ๆ ที่มาร่วมวงสนุกกับผู้ใหญ่ในร้านเหล้าซึ่งชอบหาเรื่องหัวเราะเยาะช่งอิจี้เป็นประจำ ดังข้อความว่า “หลายหนที่เด็กข้างร้านได้ยินเสียงหัวเราะก็พากันเข้ามาหอมล้อมช่งอิจี้ร่วมวงสนุกด้วย แก๊งค์ให้ถ้วยเซียงแก่เด็ก ๆ คนละเม็ด พวกเด็กกินถั่วกันแล้วก็ยังไม่ยอมจากไปตายยังจับจ้องอยู่ที่จานถั่ว ช่งอิจี้ตกใจรีบเอามือปิดจานไว้และก้มลงพูดว่า ‘มีไม่มากแล้ว ข้ามีไม่มากแล้ว’ แก๊งค์ตัวขึ้นแล้วมอง ๆ จูจานถั่วพลางสิ้นศรัทธาว่า ‘บ่มาก ! บ่มาก ! มากกั๊โฉน ? บ่อมากแลหนา’ แล้วเด็กเหล่านี้ก็ผลไปพร้อมกับเสียงหัวเราะ” (Hsun, 2020)

ช่งอิจี้เป็นบัณฑิตในระบบศักดินาที่มีข้อจำกัดด้านความสามารถ มีความอ่อนแอทางจิตใจรวมถึงการขาดทักษะในการรับมือกับมรสุมชีวิต สิ่งที่ทำให้เขาแตกต่างจากกลุ่มชนที่มาดื่มเหล้าในร้านเดียวกัน คือ การรักษาสัจจะ โดยปกติช่งอิจี้จะไม่ชอบติดหนี้ใคร แต่เมื่อถึงยามขัดสนจริง ๆ และจำต้องติดหนี้เจ้าแก๊งค์เจ้าของร้าน เขาก็จะพยายามชำระให้หมดภายในเวลาหนึ่งเดือน ด้วยเหตุนี้ เหตุการณ์ตอนท้ายเรื่องที่ว่าแม่เวลาจะผ่านไปหลายเดือนนับตั้งแต่ครั้งสุดท้ายที่ช่งอิจี้มาดื่มเหล้าและขอจ่ายค่าเหล้าเป็นเงินสด 4 อีแปะ เขาก็ยังไม่กลับมาชำระหนี้เดิมให้กับเจ้าแก๊งค์ ซึ่งผิดกับวิสัยของช่งอิจี้ ดังนั้น “ข้าพเจ้า” จึงสันนิษฐานว่า ช่งอิจี้ น่าจะเสียชีวิตแล้ว (Hsun, 2020)

บุคลิกของช่งอิจี้ในฐานะภาพตัวแทนของปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาในระบบศักดินาและประสบความสำเร็จในการสอบเข้ารับราชการ ได้สะท้อนความหลากหลายของชนกลุ่มนี้ที่น่าสนใจ การเป็นผลผลิตในระบบการศึกษาแบบเก่าทำให้ช่งอิจี้ชำนาญแต่การท่องจำตำราหนังสือและไม่สามารถรับมือกับมรสุมชีวิตได้ การขาดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีพส่งผลให้เขากลายเป็นนักเลงสุราและเป็นคนขึ้นชื่อในสายตาของคนอื่น อย่างไรก็ตาม

การศึกษาได้บ่มเพาะให้ช่งอิจี้เป็นคนมีน้ำใจ ใฝ่รู้ รักในศักดิ์ศรีความเป็นบัณฑิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการแต่งกายและการรักษาสัจจะวาจา จุดจบของช่งอิจี้เป็นสิ่งที่ผู้อ่านคาดเดาได้แม้หลู่ชื่นจะไม่ได้นำเสนออย่างละเอียดในตอนท้ายเรื่อง ซึ่งเป็นภาพที่สะเทือนใจและทำให้ต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับผลกระทบที่ระบบการศึกษามีต่อชีวิตของผู้เรียนและอนาคตของประเทศชาติ

1.2 เงินซื้อเงินในเรื่อง “แสงสว่าง”

ตัวละครเงินซื้อเงินเกิดในตระกูลมหาเศรษฐีเก่า แม้ฐานะของครอบครัวจะทรุดโทรมลงต่อเนื่องแต่เขาก็มีรายได้เลี้ยงชีพจากการสอนหนังสือและการให้คนอื่นเช่าบ้าน เช่นเดียวกับบุตรหลานในครอบครัวที่มีอันจะกินในระบบศักดินา เงินซื้อเงินได้รับการบ่มเพาะให้เป็นข้าราชการอย่างเดียว การหมกมุ่นอยู่กับตำราหนังสือโดยขาดประสบการณ์ชีวิต ทำให้มุ่มมองทัศนคติของเขาค่อนข้างแคบ กล่าวคือ มองทุกเรื่องในแง่บวกเพียงแง่เดียว หลังผ่านการสอบข้อสอบอย่างราบรื่น เงินซื้อเงินก็จินตนาการว่า การสอบในระดับอำเภอจะผ่านไปด้วยดี จึงเตรียมความพร้อมที่จะเป็นข้าราชการในอนาคตด้วยการขับไล่ครอบครัวที่เช่าบ้านออกและประดับบ้านช่องอย่างดี เพื่อให้สมกับการเป็นบัณฑิตผู้ทรงคุณธรรม ด้วยเหตุนี้เมื่อทราบผลการสอบในระดับอำเภอที่ไม่เป็นไปตามความคาดหมาย เงินซื้อเงินก็มีความผิดหวังอย่างรุนแรง “โดยปกติเขาว่างอนาคตไว้เรียบร้อยแล้ว ตอนนั้นก็กลับเหมือนกับเจตีย์น้ำตาลที่ล้มครืนลง เหลือแต่เพียงเศษคราบน้ำตาลกองหนึ่ง” (Hsun, 2003)

แม้จะพยายามเข้าร่วมการสอบแข่งขันในระดับอำเภอถึง 16 ครั้ง แต่เงินซื้อเงินก็ไม่เคยประสบความสำเร็จ แม้เพียงครั้งเดียว ความผิดหวังซ้ำซาก ความประหม่าเมื่อต้องเผชิญกับสายตาของลูกศิษย์ และความอ่อนแอทางจิตใจส่งผลให้เงินซื้อเงินไม่กล้ายอมรับความจริงที่ตนไร้ความสามารถ และโยนความผิดแก่อำนาจผู้ตรวจข้อสอบในทำนอง “มีตาแต่หาไม้แหวไม่” (Hsun, 2003)

การขาดความมั่นใจทำให้เงินซื้อเงินเกิดความคิดฟุ้งซ่านว่า ทุกอย่างที่อยู่รอบตัว เช่น ลูกศิษย์ หรือแม้กระทั่งฝูงไก่ที่เดินหากินรอบบ้านล้วนเป็นปฏิปักษ์กับเขา ในที่สุดเงินซื้อเงินก็จมอยู่ในโลกแห่งจินตนาการจนไม่อาจกลับมาสู่โลกแห่งความเป็นจริงได้อีก ความล้มเหลวในการสอบ

เข้ารับราชการและการขาดรายได้เลี้ยงชีพทำให้เขาหันมายึดเรื่องเล่ามุขปาฐะเกี่ยวกับสมบัติของตระกูลเป็นความหวังสุดท้ายของชีวิต เนื่องจากย่าเคยเล่าให้ฟังว่า บรรพบุรุษตระกูลเงินซ่อนสมบัติไว้ในบ้านประจำตระกูลและแผนที่ตามหาสมบัติอยู่ในคำปริศนาที่ว่า “เลี้ยงชายเลี้ยงขวา เดินหน้าเดินหลัง เงินทองสมบัตินับไม่ถ้วน” (Hsun, 2003) ดังนั้น เงินซื้อเงินจึงคล้ายกับได้ยินเสียงดังข้างหูอยู่ตลอดเวลาบอกให้เขาไปตามหาสมบัติของตระกูล ในช่วงแรกเงินซื้อเงินพยายามขุดคุ้ยภายในบริเวณบ้าน แต่แผนที่จะพบสมบัติ เขากลับเห็นกองกระดูกกระดูกกระต่ากระดูกหนึ่ง จากนั้นเงินซื้อเงินก็ได้ยินเสียงคล้ายกับบอกว่าสมบัติของตระกูลเงินฝังอยู่บนยอดเขาตะวันตกห่างจากเมืองประมาณ 35 ลี้ เขาตัดสินใจออกไปตามหาสมบัติท่ามกลางความสงสัยในยามดึก เช้าวันรุ่งขึ้นมีคนพบศพเงินซื้อเงินในทะเลสาบวันหลิว ห่างจากประตูเมืองตะวันตกประมาณ 15 ลี้ จากการชันสูตรศพปรากฏว่า เงินซื้อเงินจมน้ำเสียชีวิตเอง ไม่ใช่ฆาตกรรม การที่เล็บทั้งสิบของเขาเต็มไปด้วยโคลนทำให้สันนิษฐานได้ว่า ก่อนจะสิ้นลมหายใจเงินซื้อเงินได้กระเสือกกระสนเพื่อเอาชีวิตรอด เนื่องจากไม่มีญาติพี่น้องมารับศพ ศพของเงินซื้อเงินจึงถูกฝังไว้ในบริเวณใกล้ที่เกิดเหตุ

เงินซื้อเงินเป็นตัวแทนของปัญญาชนจีนที่ประสบความล้มเหลวในการสอบเข้ารับราชการมาตลอดชีวิต ความคาดหวังจากคนรอบข้างและการอบรมบ่มเพาะในระบบศักดินาทำให้ชนกลุ่มนี้ไม่กล้าเผชิญกับความเป็นจริงและไม่อาจยอมรับความขมขื่นของชีวิตได้ ผลสุดท้ายเงินซื้อเงินต้องหลบเข้ามาอยู่ในโลกแห่งจินตนาการและปลอบใจตนเองว่า ชีวิตยังมีความหวังจากกองสมบัติมหาศาลของตระกูล ลักษณะที่น่าชื่นชมของเงินซื้อเงินนั้นเขาเป็นบัณฑิตที่รักการศึกษา ขยันหมั่นเพียร และอดทนอย่างยิ่งยวดจากที่เข้าร่วมการสอบในระดับอำเภอถึง 16 ครั้ง อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้สามารถตีความได้ 2 ลักษณะ โดยอาจจะท่อนความขมขื่นอดทนของเงินซื้อเงินก็ได้ หรือจะพิจารณาในมุมมองที่ตัวละครต้องยึดการสอบเข้ารับราชการเป็นแก่นหลักของชีวิตเพราะไม่มีทางเลือกอื่นก็ได้

2. ปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก

หลูซิ่นนำเสนอบทปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกในเรื่องสั้น 5 เรื่อง แบ่งเป็นกลุ่มที่สนับสนุน

รัฐบาลพลังปฏิวัติและกลุ่มที่อยู่เคียงข้างประชาชน ดังนี้

2.1 กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิวัติ

ปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและสนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิวัติทั้งสมัยนำโดยซุนตงและสมัยนำโดยพรรคก๊กมินตั๋งปรากฏในเรื่องสั้น 3 เรื่อง ได้แก่ ตัวละคร “ไฉ่ฟรังเทียม” ในเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” ตัวละครฟงเสวียนเขาในเรื่อง “เทศกาลขนมจ้าง” และตัวละครเว่ยเหลียนชู่ในเรื่อง “ผู้ถือสันโดษ” ตัวละครทั้งสามมีบุคลิกภาพที่ซับซ้อนและแตกต่างจากปัญญาชนกลุ่มอื่นในสังคมจีนช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ดังนี้

2.1.1 “ไฉ่ฟรังเทียม” ในเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q”

“ไฉ่ฟรังเทียม” หรือ “ไฉ่ฟวงไล่ตึก” เป็นฉายาที่อา Q ตัวละครเอกในเรื่องตั้งให้กับบุตรชายคนหัวปีของท่านเฉียน ด้วยความอิจฉาที่บุตรชายท่านเฉียนถือกำเนิดในครอบครัวมั่งคั่งจะกิน และได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ดังนั้น ทุกครั้งที่เห็นหน้า “ไฉ่ฟรังเทียม” อา Q ต่างมีความรู้สึกเคียดแค้นและไม่สมอารมณ์ ดังข้อความว่า “ใครคนหนึ่งเดินมาแต่ไกล คู่อิฐของแกมาแล้ว คน ๆ นี้เป็นผู้ที่อา Q เกลียดมากที่สุดคนหนึ่ง ... โดยเฉพาะที่อา Q ‘แสนจงดลียดจางซัง’ นั้น คือ หางเป็ยปลอมของคน ๆ นี้ เมื่อถึงกับปลอมหางเป็ยก็ยอมไม่มีคุณวุฒิที่จะเป็นคน” (Hsun, 2020)

“ไฉ่ฟรังเทียม” เป็นคนเดียวในหมู่บ้านที่เขาเรียนในโรงเรียนฝรั่งตั้งแต่เด็ก ทั้งยังได้ออกไปสู่อีกโลกกว้างด้วยการศึกษาต่อในประเทศญี่ปุ่นช่วงระยะหนึ่ง เขาจึงเป็นตัวแทนของปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกในพื้นที่ชนบทของประเทศจีน อย่างไรก็ตาม แม้จะมีแนวคิดที่โน้มเอียงไปทางวัฒนธรรมตะวันตก ประจักษ์จากการตัดผมสั้นและท่าทางการเดินที่ไม่เอ่เข้าเหมือนประชาชนทั่วไป แต่ “ไฉ่ฟรังเทียม” ก็ไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ชัดเจน หลังกลับมาจากญี่ปุ่นได้ไม่นาน เขาก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมด้วยการซื้อหางเป็ยปลอมมาใส่ ลักษณะที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงของตัวละคร คือ การชมเชยผู้ที่อ่อนแอกว่าทุกวิถีทาง เช่น ครั้งหนึ่งเขาใช้ไม้ตะพดตีหัวอา Q อย่างแรงระหว่างทาง หรือหลังเกิดการปฏิวัติซินไฮ่ “ไฉ่ฟรังเทียม” ก็พาพรรคพวกไปทำการปฏิวัติที่วัดจิ้งจิว

ตลอดจนเข้มแข็งแก่งแย่งชิงดีทั้งทางวาจาและการกระทำ ดังข้อความว่า “... เพราะเหตุที่ยายซีพยายามขัดขวาง พุดกันเพียง 2-3 คำ พวกเขา ก็ถือว่า ยายซีเป็นพวกรัฐบาลแมนจูเลยให้เตะพุดและมะเหงกเซกหัวเสียหลายที ยายซีคอยจนพวกเขาไปกันหมดแล้วจึงสำรวมใจเที่ยวตรวจตราดูปรากฏว่าแผ่นป้ายมังกรแตกกระจายอยู่บนพื้น กระถางรูปชววนเต๋อที่หน้าแท่นบูชาเจ้าแม่กวนอิมก็หายไป” (Hsun, 2020)

นอกจากจะเป็นคนฉวยโอกาสแล้ว “ไอ้ฝรั่งเทียม” ยังเป็นคนชอบพูดโอ้อวดในทำนอง “ยกตนข่มท่าน” ด้วย ครั้นบรรยากาตแห่งการปฏิวัติกำลังแผ่ซ่านไปทั่วหมู่บ้าน “ไอ้ฝรั่งเทียม” ก็กระจายข่าวที่ตนเป็นบุคคลสำคัญในคณะปฏิวัติ เขาอ้างว่า รู้จักนายทหารชั้นผู้ใหญ่ที่เรียกอย่างเป็นกันเองว่า “พี่หง” (Hsun, 2020) ซึ่งเป็นคนรอบคอบและทันสมัยเพราะสามารถพูดคำว่า “No” ในภาษาอังกฤษได้ ที่สำคัญคือ แม่ “พี่หง” จะรับเราให้ไปปฏิบัติงานที่เมือง “หูเป่ย์” แต่ “ไอ้ฝรั่งเทียม” ก็ยังไม่อยากรับปากเพราะ “ใครอยากจะทำอยู่ทำงานในอำเภอเล็ก ๆ” (Hsun, 2020)

สรุปได้ว่า “ไอ้ฝรั่งเทียม” ในเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” เป็นตัวแทนของปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกในพื้นที่ชนบทของจีน เป็นคนชอบยกตนข่มคนอื่นที่อ่อนแอกว่า และมักจะอาศัยความไม่รู้ของประชาชนเพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองให้กับตนเอง

2.1.2 ฟังเสวียนเซาในเรื่อง “เทศกาลขนมจ้าง”

ฟังเสวียนเซาเป็นปัญญาชนที่ควบตำแหน่งข้าราชการและครูโรงเรียนด้วยในขณะเดียวกัน ทำให้ได้รับเงินเดือนทั้งสองส่วนนี้ในวันที่ 4 เดือน 5 ตามปฏิทินจันทรคติ หรือหนึ่งวันก่อนจะถึงเทศกาลขนมจ้างในวันที่ 5 เดือน 5 ชีวิตของฟังเสวียนเซาจึงไม่ลำบากนักเมื่อเทียบกับครูหรือข้าราชการในสังคมร่วมสมัย ดังนั้นเขาจึงพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับผู้มีอำนาจทุกรูปแบบ ขณะเดียวกันก็กลับเปลี่ยนลักษณะไม่จริงจังและความซื่อสัตย์ของตนเองด้วยการใช้วาทศิลป์และคำพูดแบบปลงตกว่า “ก็ใคร ๆ กันนั่นแหละ” (Hsun, 2003) ความซื่อสัตย์ของฟังเสวียนเซาเมื่อมาผานกับการรู้ทันเหตุการณ์และชั้นเชิงทางการเมืองเนื่องจากเป็นคนมี

การศึกษาและอยู่ในวงการข้าราชการได้สะท้อนลักษณะกลับกลอกและความเห็นแก่ตัวของเขาอย่างชัดเจนในเรื่อง “เทศกาลขนมจ้าง” มีการพูดถึงการเดินขบวนของคนในวงการศึกษารุงปักกิ่งกว่าหมื่นคนเพื่อเรียกร้องเงินเดือนที่รัฐบาลค้างชำระเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน ค.ศ. 1921 รัฐบาลได้สั่งให้กองกำลังทหารเข้าสลายฝูงชน ทำให้เกิดการปะทะกัน และมีคนบาดเจ็บจำนวนมาก อย่างไรก็ตามในที่สุดรัฐบาลก็ผ่อนปรนด้วยการจ่ายเงินที่ค้างชำระแก่ครู ฟังเสวียนเซาจึงได้รับเงินเดือนครูโดยที่ไม่ต้องร่วมขบวนการประท้วง ต่อมาเมื่อรัฐบาลค้างชำระเงินเดือนข้าราชการ บรรดาข้าราชการก็รวมตัวกันประท้วงเช่นเดียวกับที่ครูเคยทำ ฟังเสวียนเซาแม้จะสนับสนุนการต่อสู้ครั้งนั้นแต่ก็ไม่ยอมเข้าร่วมขบวนด้วย เขาอ้างเหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรมว่า “ตั้งแต่เกิดมามีแต่คนมาทวงหนี้ไม่เคยที่เขาจะทวงหนี้ใคร ดังนั้น นี่จึงไม่ใช่ ‘เรื่องที่เขาสั่งทัก’ ยิ่งกว่านั้น เขาเองก็ไม่กล้าเผชิญหน้าผู้ที่กุมอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นที่สุด” (Hsun, 2003)

เนื่องจากการเดินขบวนประท้วงรัฐบาลมีขึ้นในช่วงก่อนวันหยุดยาวของเทศกาลขนมจ้าง ดังนั้นแม้จะได้รับเช็คเงินเดือนมาแล้ว แต่สมาคมข้าราชการก็มีมติให้จ่ายเงินเดือนแก่ข้าราชการในวันที่ 8 เดือน 5 ตามปฏิทินจันทรคติ ฟังเสวียนเซาจึงต้องไปยืมเงินเพื่อนมาชำระหนี้สินตามกำหนด สิ่งที่เขาคาดไม่ถึง คือ เพื่อนพยายามปฏิเสธอย่างละมุนละม่อมเพราะกำลังอยู่ในช่วงขาดเงินเหมือนกัน ความผิดหวังทำให้ฟังเสวียนเซาตีความว่าเพื่อนเป็นคนแกล้งน้ำใจถึงแม้ในอดีตเขาก็เคยปฏิเสธการให้คนบ้านเดียวกันยืมเงิน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแล้ว ฟังเสวียนเซาจะเป็นคนแกล้งน้ำใจมากกว่าเพราะปฏิเสธทั้งที่มีเงินอยู่ในมือ “มีคนบ้านเดียวกันมาขอยืมเงิน 10 หยวน ตอนนั้นเขาได้รับใบแจ้งจ่ายเงินเดือนข้าราชการแล้ว แต่เนื่องจากเกรงว่า คนผู้นี้อาจจะไม่คืนเงินให้จึงแสร้งตีสิหน้าลำบากใจพูดว่า ที่ทำการก็ยังไม่เบิกเงินไม่ได้ ที่โรงเรียนก็ไม่ยอมจ่าย ‘เหลื่อวิสัยจะช่วยเหลือ’ จริง ๆ แล้วก็ส่งแขกกลับไปด้วยมือเปล่า” (Hsun, 2003)

เช่นเดียวกับ “ไอ้ฝรั่งเทียม” ในเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” ฟังเสวียนเซาในเรื่อง “เทศกาลขนมจ้าง” เป็นปัญญาชนที่ชอบพูดโอ้อวด ต่างแต่ว่า “ไอ้ฝรั่งเทียม” พูดโอ้อวดเพื่อข่มเหงประชาชนที่ไม่มี

ความรู้ด้านการเมือง ส่วนฟังเสวียนเซาซ่มแห่งภรรยาที่ไม่ได้เรียนหนังสือและขณะเดียวกันก็กลับเปลี่ยนความอ่อนแอของตนด้วย เมื่อภรรยาเสนอให้เขียนบทความส่งนิตยสารเพื่อหาเงินมาใช้จ่ายพลาจ ๆ ไปก่อน ฟังเสวียนเซาก็มีอาการขุ่นเคืองและปฏิเสธที่จะทำตาม เขาอ้างความไม่ชอบธรรมของร้านหนังสือว่า “ร้านหนังสือที่เขียงไฮ้รี จะซื้อต้นฉบับก็นับที่ละตัวอักษร ที่ว่างเว้นวรรคไม่นับ เธอคิดดูสิว่าฉันเขียนกลอนเปล่ามันไป ช่องว่างช่องวรรคมีตั้งเท่าไร น่ากลัวคงได้สักแค่เล่มละแค่ 300 หยวนเท่านั้นกระมัง ส่วนแบ่งค่าลิขสิทธิ์ก็ตั้งครึ่งปีนี่ แล้วยังไร้วีแวน ‘น้ำโกลดดับไฟโกลดไม่ได้’ หรือใครจะทนรออยู่ได้” (Hsun, 2003)

สรุปว่า ฟังเสวียนเซาเป็นปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกที่มีบุคลิกภาพซับซ้อน ความเห็นแก่ตัวทำให้ตัวละครมีลักษณะเป็นคนประเภทไม่จริงจัง พร้อมทั้งจะคล้อยตามกลุ่มชนหรือกระแสที่กำลังเป็นฝ่ายได้เปรียบในสังคม บุคลิกภาพของฟังเสวียนเซามีลักษณะย้อนแย้งที่ว่า ด้านหนึ่งเขาเป็นปัญญาชนที่ฉวยโอกาสเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ชอบพูดโอ้อวดและใช้วาทศิลป์หาเหตุผลเข้าข้างตนเอง ในอีกด้านหนึ่งฟังเสวียนเซาเป็นบุรุษที่อ่อนแอไร้ความสามารถทั้งในฐานะหัวหน้าครอบครัวและในฐานะนักวิชาการ

2.1.3 เว่ยเหลียนซูในเรื่อง “ผู้ถือสันโดษ”

เว่ยเหลียนซูเป็นตัวแทนของปัญญาชนที่มีพลวัตด้านอุดมการณ์ทางการเมืองตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 แรกเริ่มเขาเลือกที่จะอยู่เคียงข้างชนชั้นล่างโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางอย่างคนแก่และเด็ก ๆ ตลอดจนต่อต้านประเพณีที่ล้าสมัย เช่น การจัดงานศพที่มีพิธีรีตองจำนวนมาก ฯลฯ อย่างไรก็ตาม หลังได้รับตำแหน่งที่ปรึกษาของนายทหารชั้นผู้ใหญ่ เว่ยเหลียนซูก็เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงทั้งวิถีการดำรงชีพ อุดมการณ์ทางการเมือง และบุคลิกภาพ เนื่องจากหลูซิ่นเขียนเรื่องสั้นชิ้นนี้เมื่อ ค.ศ. 1925 ซึ่งอยู่ในช่วงที่รัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งกำลังปกครองประเทศจีน ผนวกกับชุดทหารที่ญาติใส่ให้แก่ศพของเว่ยเหลียนซูก่อนจะประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทำให้คะเนได้ว่า เว่ยเหลียนซูน่าจะเข้ามาอยู่ในระบบงานของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง ไม่ใช่รัฐบาลขุนศึก ข้อมูลที่เขาได้เป็นที่ปรึกษาของนายทหารชั้นผู้ใหญ่ปรากฏในจดหมายเขียนถึง “ข้าพเจ้า” ว่า “เมื่อเร็ว ๆ นี้ ผมได้

กลายเป็นที่ปรึกษาของนายพลตู้ และมีเงินเดือนเดือนละ 80 เหรียญ ... คุณจะคิดว่า ผมเป็นตัวละครใด ตกหลงเอาเองก็แล้วกัน ผมเห็นด้วยทั้งนั้น” (Hsun, 2020)

เว่ยเหลียนซูเป็นปัญญาชนที่มีลักษณะไม่จริงจัง และไม่หนักแน่น ตัวอย่างเช่น แม้จะไม่โยติกับใคร แต่เขาก็ชอบยุ่งเกี่ยวกับเรื่องหมุมหมิมของผู้อื่น เนื่องจากได้รับการศึกษาแบบตะวันตก มุมมองทัศนคติของเว่ยเหลียนซูเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวจึงแตกต่างจากประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน เว่ยเหลียนซูมองว่า ประเทศจีนควรทำลายระบบครอบครัวเสีย แต่ทันทีที่ได้รับเงินเดือน เขาก็รีบส่งให้ย่าเลี้ยงซึ่งเป็นคนดูแลเขา มาตั้งแต่เด็กโดยไม่เคยผลัดเพี้ยนแม้แต่วันเดียว (Hsun, 2020) เว่ยเหลียนซูต่อต้านธรรมเนียมคักดินามาโดยตลอด แต่เมื่อย่าเลี้ยงเสียชีวิตและญาติผู้ใหญ่ในตระกูลปรารถนาให้จัดงานศพตามประเพณีโบราณ เขาก็ยินยอมคล้อยตามโดยปราศจากเงื่อนไข (Hsun, 2020)

ขณะเป็นครูสอนหนังสือธรรมดาคนหนึ่ง เว่ยเหลียนซูเป็นคนใจดี อ่อนน้อมถ่อมตน และเจียมตัว เขามักให้ของกินและซื้อของเล่นแก่เด็ก ๆ ที่เป็นลูกเจ้าของบ้านตามที่พวกเขาร้องขอ แต่หลังได้เป็นที่ปรึกษาของ “นายพลตู้” บุคลิกภาพของเว่ยเหลียนซูก็เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง เขากลายเป็นคนยโสโอหัง ใช้ภาษาที่หยาบคายกับแม่เจ้าของบ้าน เช่น เรียกเธอว่า “อีแก่” และ “เอ็ง” แทนคำว่า “คุณป้า” ที่เคยใช้ในสมัยยังไม่มีอำนาจ เวลาจะให้ของก็ใช้วิธีขว้างไปที่ลานบ้านแทนการมอบให้ด้วยตัวเอง เว่ยเหลียนซูยังแสดงอำนาจบารมีต่อเด็ก ๆ ลูกเจ้าของบ้านด้วยการสั่งให้เด็ก ๆ เลียนแบบเสียงหมาเห่าหรือกราบหัวโขกพื้นดัง ๆ เพื่อแลกกับของเล่น

ลักษณะที่นำสนใจของเว่ยเหลียนซูซึ่งทำให้เขาแตกต่างจากปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและสนับสนุนรัฐบาลพลหลังปฏิกริยาในเรื่องสั้นอื่น ๆ ของหลูซิ่น คือ การยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ด้วยอารมณ์สงบ ในครั้งที่ฝ่ายอนุรักษนิยมกระหน่ำโจมตี “พวกพรรคใหม่” เว่ยเหลียนซูตกที่นั่งลำบากถึงขั้นต้องลาออกจากงานและใช้ชีวิตด้วยความยากไร้ เขาต้องขอให้เพื่อน ๆ ช่วยหางานใหม่ให้ ตลอดจนขายหนังสือที่รักยิ่งให้กับร้านหนังสือเก่าเพื่อดำรงชีพ กระนั้น เว่ยเหลียนซูก็ยอมรับสภาพตกอับของตนเองได้ “โดยถือว่า มันเป็นเรื่องที่คาดคิดไว้แล้ว

และก็เป็นเรื่องที่เขาเองประสบอยู่บ่อย ๆ จึงไม่ถือเป็นสิ่งแปลกประหลาดและไม่พียงนำมากล่าว เขาเอาแต่กินเหล้าและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับสังคมและประวัติศาสตร์ เช่นเคย” (Hsun, 2020)

สรุปได้ว่า เว่ยเหลียนซูเป็นตัวแทนของปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและสนับสนุนรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง เขาเป็นคนประเภทไม่จริงจัง ไม่เด็ดขาด และไม่มีจุดยืนทางการเมืองที่ชัดเจน ความไม่หนักแน่นทำให้บุคลิกลักษณะของตัวละครเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของบ้านเมือง จากที่เคยเป็นคนใจดี อ่อนน้อม ถ่อมตน และเจียมตัวกลายเป็นคนที่ใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงคนที่อ่อนแอกว่า อย่างไรก็ตาม การยอมรับสถานภาพที่เป็นอยู่ด้วยอารมณ์สงบถือเป็นข้อดีของเว่ยเหลียนซูและทำให้เขาแตกต่างจากปัญญาชนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมร่วมสมัย

2.2 กลุ่มที่สนับสนุนประชาชน

ตัวแทนของปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและอยู่เคียงข้างประชาชน ประกอบด้วยตัวละครสี่จวนเซิงในเรื่อง “กำสรวลอดีต บ้านทึกของจวนเซิง” และตัวละครหลี่เหว่ยผู้ในเรื่อง “ในร้านเหล้า” โดยมีลักษณะเด่น ดังนี้

2.2.1 สี่จวนเซิงในเรื่อง “กำสรวลอดีต บ้านทึกของจวนเซิง”

สี่จวนเซิงเป็นปัญญาชนจีนที่นิยมกระแสวัฒนธรรมตะวันตก ประจักษ์จากลักษณะการแต่งกายของเขา เช่น การตัดผมสั้น ใส่สูท และสวมหมวกขณะออกนอกบ้าน ฯลฯ สี่จวนเซิงเป็นคนเก่งด้านแนวคิด ทฤษฎีแต่ไม่เก่งการปฏิบัติ เป็นบุรุษที่เข้มแข็งในความคิด คำนิ่งแต่ก็แสดงความอ่อนแอในบางครั้งเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาชีวิต สมัยที่รักกันใหม่ ๆ กับจื่อจุน สี่จวนเซิงสามารถอภิปรายประเด็นการต่อต้านเผด็จการในครอบครัว การทำลายจารีตแบบเก่า และการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างชาย-หญิงอย่างกระตือรือร้น ทำให้จื่อจุนเกิดความมั่นใจและกล้าที่จะย้ายมาอยู่กับเขาโดยไม่ผ่านพิธีแต่งงาน ถือเป็นการท้าทายประเพณีนิยมในสังคมจีนร่วมสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการแต่งงานแบบคลุมถุงชน อย่างไรก็ตาม การกระทำที่อาจหาญดังกล่าวท่ามกลางบริบทของสังคมที่กระแสวัฒนธรรมตักดินายังคงมีอิทธิพล

มากกว่ากระแสวัฒนธรรมตะวันตก ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของหนุ่มสาวคู่นี้ สี่จวนเซิงและจื่อจุนประสบความยุ่งยากในการหาบ้านเช่าเนื่องจากยังไม่ได้แต่งงานกัน มีหน้าซำสี่จวนเซิงยังถูกไล่ออกจากการเป็นเสมียนในกรม เพราะถูกฟ้องร้องด้านความประพฤติ ความน่าชื่นชมของสี่จวนเซิงอยู่ตรงที่แม้จะประสบความเดือดร้อนจากการทำตามอุดมการณ์ แต่เขาก็ไม่เคยทอดทิ้งหรือเอาตัวรอดด้วยการคล้อยตามกระแสที่กำลังเป็นที่นิยมในสังคมร่วมสมัย ทั้งยังได้พยายามแก้ไขปัญหาและดูแลครอบครัวอย่างสุดความสามารถ ดังข้อความว่า “ในที่สุดเราก็ตกลงกันว่า จะต้องพยายามกระหมัดกระหมี่ใช้จ่ายเงินทองที่มีอยู่ด้านหนึ่งไปลงแจ้งความในหน้าหนังสือพิมพ์ ประกาศทางานเสมียนคัดลอกหรือสอนหนังสือ อีกด้านหนึ่งก็เขียนจดหมายไปถึงบรรณาธิการ ‘จื่ออิวจื่อโฮยว’ อธิบายถึงสภาพในขณะนี้ของข้าพเจ้า ขอร้องให้เขารับเรื่องที่ข้าพเจ้าแปลไว้เพื่อช่วยเหลือข้าพเจ้าบ้างในยามลำบาก” (Hsun, 2020)

ความหนักแน่นและยึดมั่นในอุดมการณ์ของสี่จวนเซิงยังประจักษ์ในตอนที่เขาถูกไล่ออกจากการเป็นเสมียน โดยมองว่าเป็นข้อได้เปรียบอย่างหนึ่งทำให้สามารถโยกบินตามท้องนาอันกว้างใหญ่อย่างอิสระเสรี “บัดนี้ข้าพเจ้าก็ได้หลุดออกจากกรงแล้ว แต่จะไปข้าพเจ้าจะบินฉวัดเฉวียนบนท้องนาแห่งใหม่ที่กว้างใหญ่ไพศาลในยามที่ข้าพเจ้ายังมีได้สัมผัสการกระพือปีกของตน” (Hsun, 2020)

แม้จะสามารถแก้ไขปัญหาด้านค่าครองชีพและการรักษาจุดยืนทางการเมืองของตนเอง แต่สี่จวนเซิงกลับล้มเหลวในการสานต่อความสัมพันธ์กับจื่อจุน การต้องแบ่งปันพื้นที่ในการใช้ชีวิตประจำวันทำให้สี่จวนเซิงและจื่อจุนเห็นถึงข้อบกพร่องของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งขณะรักกันใหม่ ๆ พวกเขาองไม่เห็นหรืออาจมองข้ามเนื่องจากกำลังอยู่ในภาวะแห่งความรัก ตัวอย่างเช่น สี่จวนเซิงเป็นคนรักดอกไม้ขณะที่จื่อจุนสนใจแต่สัตว์เลี้ยง ผลที่เกิดตามมา คือ จื่อจุนปล่อยให้ดอกไม้ของสามีแห้งตายอยู่ในมุมบ้าน ขณะที่สี่จวนเซิงไม่สบอารมณ์ที่ลูกไก่ 4 ตัว ของภรรยาวิ่งพล่านอยู่ในบ้านทำให้เขาไม่มีสมาธิในการแปลหนังสือ มีหน้าซำสี่จวนเซิงยังแบ่งอาหารที่สามีหามาด้วยความยากลำบากแก่อาสุยสุนซ์ตัวโปรดของเธอด้วย ความแตกต่างที่ไม่อาจประองคองกันได้ส่งผล

ให้คู่สามีภรรยาต้องแยกทางกัน ซึ่งคนที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบมากที่สุด คือ จื่อจุน เนื่องจากยังไม่สามารถดูแลตัวเองได้ท่ามกลางบริบทของสังคมที่ไม่รองรับบทบาทของผู้หญิงหนึ่ง ในครั้งที่ตัดสินใจย้ายมาอาศัยกับสื่อจวนเชิง จื่อจุนได้มองข้ามการคัดค้านของบิดาและอาแท้ ๆ ของเธอถึงขั้นประกาศตัดขาดจากกัน ขนาดของจื่อจุนหลังแยกทางกับสามีจึงมีแต่ความมีดมน ว่างเปล่า และการต้องทนรับกับอารมณ์สะใจของกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่ไม่เห็นด้วยกับความสัมพันธ์นี้มาตั้งแต่แรก ในส่วนของสื่อจวนเชิง ความเบื่อหน่ายภรรยาครั้งนี้ต้องนำมาพิจารณาพร้อมกับความรับผิดชอบในฐานะสามีและเป็นคนอยู่เบื้องหลังการตัดสินใจใช้ชีวิตนอกขนบนิยมของจื่อจุน ทำให้สื่อจวนเชิงตกอยู่ในภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก “ข้าพเจ้าใครจะบอกกับหล่อนตรง ๆ แต่ก็ไม่กล้า ขณะที่ตัดสินใจจะบอกแต่พอเห็นดวงตาที่เป็นประกายแห่งความไร้เดียงสาของหล่อน ข้าพเจ้าก็จำต้องเปลี่ยนใจและฝันแสดงสีหน้ายิ้มแย้มชั่วคราว แต่สีหน้ายิ้มแย้มนี้กลับกลายเป็นการเย้ยหยันตัวเองและทำให้ข้าพเจ้าหมดความสุขุมเยือกเย็นไปในทันที” (Hsun, 2020)

การฝันอยู่กับภรรยาทั้งที่ใจไม่ปรารถนา ทำให้จิตใจของสื่อจวนเชิงว้าวุ่น บวกกับความรักชีวิตอิสระตามประสาคนหนุ่ม ทำให้บางครั้งเขาคิดถึงการตายของภรรยาในฐานะเป็นทางออกของปัญหาทุกอย่าง แต่เป็นเพียงความคิดชั่วแล่นและสื่อจวนเชิงก็รู้สึกเสียใจทันทีที่คิดถึงกลับไปได้ (Hsun, 2020) อย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดสื่อจวนเชิงได้ยกให้ความสบายใจของตนเองอยู่เหนือความรับผิดชอบและเหตุผลอื่น ๆ ทั้งปวง เขาตัดสินใจพูดคุยกับภรรยาอย่างตรงไปตรงมา แม้สื่อจวนเชิงจะพยายามปลอบใจตัวเองว่า การแยกทางกับภรรยาจะเป็นแรงผลักดันให้ทั้งสองสามารถก้าวเดินตามเส้นทางชีวิตของแต่ละคนอย่างเด็ดเดี่ยว แต่การทิ้งภรรยาในขณะที่เธอโดดเดี่ยวที่สุดก็สะท้อนความเห็นแก่ตัวของตัวละครอย่างชัดเจน สื่อจวนเชิงได้ขอร้องการเสียชีวิตของภรรยาในครั้งที่ไปขอให้เพื่อนของลุงคนหนึ่งหางานให้ เขาเสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ก็ตัดสินใจทิ้งอดีตไว้เบื้องหลังเพื่อที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้ง

ในการสร้างตัวละครสื่อจวนเชิง หลู่ซิ่น

ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและสนับสนุนขนบการปฏิบัติของประชาชนกลุ่มที่มีพื้นฐานการศึกษาที่ดี ได้เปิดโลกทัศน์จากการสัมผัสกับวัฒนธรรมตะวันตก มีความมั่นใจในตนเอง มั่นคงในอุดมการณ์ รวมถึงจิตอันเป็นกุศลในการปรับเปลี่ยนสังคมให้พ้นจากจารีตแบบเก่า สื่อจวนเชิงกล้าท้าทายขนบธรรมเนียมโบราณโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการแต่งงานแบบคลุมถุงชน เขาพยายามแก้ไขปัญหามากทั้งในชีวิตประจำวัน และสามารถรักษาจุดยืนทางการเมืองแม้จะตกอยู่ในสถานการณ์ลำบาก อย่างไรก็ตาม การขาดประสบการณ์ชีวิตและความรักอิสระซึ่งเป็นลักษณะร่วมของคนที่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว ทำให้สื่อจวนเชิงตัดสินใจเลือกทางเดินที่ยังความสบายใจแก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดแก่ภรรยา ชีวิตของสื่อจวนเชิงถือเป็นอุทาหรณ์ให้กับเยาวชนในสังคมร่วมสมัยกับหลู่ซิ่นว่า การมีความรู้ ความมุ่งมั่น และมีอุดมการณ์อันแรงกล้า อาจไม่เพียงพอให้ชีวิตดำเนินไปอย่างราบรื่น ขณะที่ความรักระหว่างชายหนุ่มกับหญิงสาวต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจและความเห็นใจซึ่งกันและกันด้วย จึงจะดำรงถาวรได้

2.2.2 หลู่เหว่ยฝูในเรื่อง “ในร้านเหล้า”

หลู่เหว่ยฝูเป็นปัญญาชนจีนที่มีอุดมการณ์โน้มเอียงไปในทางสังคมนิยมและการปรับเปลี่ยนสังคมให้พ้นจากวัฒนธรรมศักดินา เขาและ “ข้าพเจ้า” ซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องเคยเป็นเพื่อนร่วมงานที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในเมือง S ก่อนที่ “ข้าพเจ้า” จะย้ายไปประกอบอาชีพในเมืองอื่น ครั้นเวลาผ่านไป 10 ปี ทั้งสองบังเอิญพบกันอีกครั้งที่ร้านฮีสื่อจี้ ร้านเหล้าเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในเมือง S “ข้าพเจ้า” ตั้งข้อสงสัยแต่แรกพบว่า รูปร่างหน้าตา รวมถึงกิริยาท่าทางของหลู่เหว่ยฝูเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างมาก เขาดูเรื่องซ้ำผิดปกติ แตกต่างจากลักษณะคล่องแคล่วว่องไวเมื่อ 10 ปีก่อน

จากคำบอกเล่าของหลู่เหว่ยฝู เขาประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและในการดำเนินตามอุดมการณ์ทางการเมือง การขาดความมั่นใจทำให้มุมมองทัศนคติของหลู่เหว่ยฝูเปลี่ยนไปจากเดิม คือ มองทุกอย่างในด้านลบเพียงด้านเดียวและมองว่า ชีวิตตนวนเวียนอยู่แต่ใน

จุดเดิมเหมือนกับแมลงที่เมื่อมีปัจจัยภายนอกมากกระตุ้น ก็เกิดความตระหนกบินออกไปที่อื่น แต่ยังไม่พ้นวงแคบ ๆ ก็ต้องกลับมาเกาะอยู่ที่จุดเดิมอีกครั้ง (Hsun, 2020)

สมัยร่วมทำงานกับ “ข้าพเจ้า” หลี่เหว่ยฝู เป็นหนุ่มไฟแรงและต่อต้านวัฒนธรรมคักดินาด้วยการไปถอนหนวดเทวรูปในศาลหลักเมือง เขายังอภิปรายวิธีการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศจีนอย่างเผด็จรอน ถึงกับเคยชกต่อยกับ “ข้าพเจ้า” หลายครั้ง อย่างไรก็ตาม ปัญหาปากท้องในชีวิตประจำวันก็ประดังเข้ามาได้ ทำให้นักปฏิวัติหนุ่มขาดความมั่นใจและความเข้มแข็งในการเดินตามอุดมการณ์ ความล้มเหลวของหลี่เหว่ยฝู เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจเกี่ยวกับชีวิตของปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งท้ายที่สุด ปัญหาปากท้องในชีวิตประจำวันซึ่งถือเป็นเรื่องใกล้ตัวย่อมมีพลานุภาพแรงกล้ากว่าอุดมการณ์ในการปรับเปลี่ยนสังคมให้ดีขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมากกว่า จากเรื่องสั้นเรื่องนี้ หลู่ซิ่นได้ชี้ให้เห็นว่า การปฏิรูปลัทธิสังคมไม่ใช่เรื่องง่ายและไม่อาจสำเร็จจลุล่วงโดยอาศัยอุดมการณ์เพียงอย่างเดียว

เหตุผลหนึ่งที่ทำให้หลี่เหว่ยฝูรู้สึกถึงภัยของตัวเองและมองว่า เพื่อน ๆ ย่อมจะรังเกียจเขาด้วย คือ การรับสอนวิชาที่เคยเป็นที่นิยมในระบบคักดินา เช่น “จินตกรวินิพนธ์ของชงจื้อ” “คัมภีร์กรวินิพนธ์” และหลักธรรมของนักปราชญ์สมัยโบราณอย่างเม่งจื้อ เป็นต้น ซึ่งขัดต่ออุดมการณ์ของเขาที่จะขจัดวัฒนธรรมคักดินาให้หมดสิ้นไปจากประเทศจีน หลี่เหว่ยฝูยังรับสอน “อิติถัมภีร์” ให้แก่นักเรียนหญิงคนหนึ่ง ทั้งที่ปัญญาชนกลุ่มเดียวกับเขากำลังรณรงค์การปลดปล่อยผู้หญิงจีนให้พ้นจากบ่วงจารีตแบบเก่า

สรุปได้ว่า หลี่เหว่ยฝูเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก และมีความปรารถนาที่จะปรับเปลี่ยนสังคมให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ปัญญาชนกลุ่มนี้ต้องเผชิญ คือ การขาดรายได้เลี้ยงชีพ และความรวดเร็วที่ต้องฝ่าฝืนทำในสิ่งที่ขัดต่ออุดมการณ์

น่าสังเกตว่า หลู่ซิ่นเพียงสะท้อนภาพปัญญาชนจีนที่ได้รับการศึกษาในระบบคักดินา ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดเช่นเดียวกับประชาชนในสังคมร่วมสมัย แต่ไม่ได้โจมตีชนกลุ่มนี้โดยตรงไปตรงมาเหมือนกับปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและเข้าข้างรัฐบาล

พลังปฏิกริยา ขณะเดียวกันก็เห็นใจและฝากความหวังไว้กับปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบใหม่และอยู่เคียงข้างประชาชน เนื่องจากชนกลุ่มนี้มีความหนักแน่นมั่นคงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในสังคม แม้จะประสบปัญหาปากท้องในชีวิตประจำวัน แต่ชนกลุ่มนี้ก็ไม่เคยแสดงลักษณะกลับกลอกหรือเอาตัวรอดด้วยการคล้อยตามกลุ่มพลังทางการเมืองที่กำลังเป็นฝ่ายได้เปรียบในสังคมเหมือนกับปัญญาชนที่สนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิกริยา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น จำนวน 7 เรื่อง ทำให้เห็นภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้แก่ กลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระบบคักดินาที่ชำนาญแต่การท่องจำตำราหนังสือ โดยขาดทักษะในการรับมือกับมรสุมชีวิต ขณะเดียวกันชนกลุ่มนี้ก็รักการศึกษาและศักดิ์ศรีของความเป็นบัณฑิต และมีความอดทนอดกลั้น ส่วนปัญญาชนที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ในกรณีของปัญญาชนที่สนับสนุนรัฐบาลพลังปฏิกริยา หลู่ซิ่นชี้ให้เห็นเฉพาะข้อบกพร่องของชนกลุ่มนี้ ได้แก่ ลักษณะไม่จริงจัง ไม่ได้เด็ดขาด ความเห็นแก่ตัว การฉวยโอกาส การชอบพูดโอ้อวดและชมเชยคนที่อ่อนแอกว่า สำหรับปัญญาชนที่อยู่เคียงข้างประชาชนนั้น หลู่ซิ่นมีความเห็นใจที่ชนกลุ่มนี้ต้องเผชิญกับปัญหาปากท้องในชีวิตประจำวัน จนต้องฝ่าฝืนทำในสิ่งที่ขัดต่ออุดมการณ์ ปัญญาชนกลุ่มนี้มีข้อดีหลายอย่างทั้งความพยายามในการแก้ไขปัญหาที่ประดังเข้ามาในแต่ละวัน และความพยายามในการเริ่มต้นชีวิตใหม่แม้จะต้องเผชิญกับความล้มเหลวนานับการ

การอภิปรายผลการวิจัย

วรรณกรรมของหลู่ซิ่นได้รับการเผยแพร่สู่สังคมไทยตั้งแต่ช่วงต้นพุทธศตวรรษ 2490 แต่เนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มอนุรักษนิยมกับกลุ่มสังคมนิยมในสมัยดังกล่าว ผลงานของหลู่ซิ่นจึงกลายเป็นหนังสือต้องห้าม และผู้แปลส่วนใหญ่ก็มักจะไม่เปิดเผยตัวตน วรรณกรรมของหลู่ซิ่นกลับมาเป็นที่สนใจในวงวิชาการไทยอีกครั้งในช่วงกลางพุทธศตวรรษ 2540 ประจักษ์จากผลงานวิจัย เช่น เรื่อง “ทัศนะในการมองสังคมจีนของหลู่ซิ่น: ศึกษาจากงานเขียน” ของณปรีชญ์ บุญวาต (Boonwas,

2000) เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมของ หลู่ซิ่นเรื่องอาคิวเจิ้งจิวอันฉบับแปล” ของศิริเพ็ชร ทฤษฎานาวดี (Triasanawadee, 2001) และเรื่อง “บุคลิกภาพ ผิดปกติของตัวละครในวรรณกรรมจีนสมัยขบวนการ วัฒนธรรมใหม่ (ค.ศ. 1918-1924)” ของภรดา เชียงจิ่ง (Siangjong, 2014) เมื่อมองโดยภาพรวม งานวิจัย ดังกล่าวเน้นศึกษาคุณภาพการของหลู่ซิ่นต่อขบวนการ อภิวัดณ์ของประเทศจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ลักษณะการสร้างตัวละครที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ เช่น ตัวละครน้องชายในเรื่อง “บันทึกประจำวันของคนบ้า” รวมถึง การศึกษาภาษาจากการเปรียบเทียบผลงานอมตะของ หลู่ซิ่นเรื่อง “ประวัติจริงของอา Q” ฉบับภาษาจีนและ ฉบับภาษาไทย

การศึกษาภาพปัญญาชนจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษ ที่ 20 จากเรื่องสั้นของหลู่ซิ่นครั้งนี้ ทำให้เห็นถึงบทบาทของ หลู่ซิ่นในฐานะนักเขียนชั้นนำในวงการวรรณกรรมจีนในห้วง หัวเลี้ยวหัวต่อ โดยมีปณิธานอันแข็งแกร่งในการใช้ผลงาน ศิลปะเพื่อรับใช้ประชาชน การชี้ให้เห็นถึงปัญหาอุปสรรค ของปัญญาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ได้รับการศึกษา แบบตะวันตกและอยู่เคียงข้างชนชั้นกลาง ช่วยให้ชนกลุ่มนี้ ได้พัฒนาตนเองและสามารถเป็นพลังขับเคลื่อนขบวนการ อภิวัดณ์สังคมจีนต่อไป ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรม กับสังคมยังประจักษ์จากที่ความสับสนอลหม่านและการไร้ ทิศทางของประเทศจีนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นวัตถุดิบชั้นดีให้หลู่ซิ่นสร้างสรรค์ผลงานบนสื่อโลก หลายเรื่อง ขณะเดียวกันหลู่ซิ่นก็ได้ทำหน้าที่สะท้อน สภาพสังคมจีนในห้วงหัวเลี้ยวหัวต่ออย่างซื่อสัตย์ โดยผลงานของเขามีพลังในการชี้นำประชาชนในยุคร่วมสมัย และเปลี่ยนแปลงสังคมในระยะยาวด้วย

การสร้างตัวละครปัญญาชนจีนของหลู่ซิ่น สะท้อนการมองโลกตามความเป็นจริง (Realistic) มากกว่า การมองในเชิงอุดมคติ (Idealistic) ของผู้เขียน ตัวละคร ในเรื่องสั้นของหลู่ซิ่นจึงถูกสร้างขึ้นในฐานะ “ปฤชชน” ที่มีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนควบคู่กัน กล่าวคือ ปัญญาชน ที่ผ่านการศึกษาในระบบศักดินามักจะมีข้อบกพร่องด้าน สติปัญญาและอุปนิสัย ส่วนปัญญาชนที่ได้รับการศึกษา แบบตะวันตกแม้จะมีพัฒนาการทางความคิดที่ก้าวหน้า กว่าผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมร่วมสมัย กระนั้นก็ต้องเผชิญ

กับความยากลำบากในการดำรงชีพ หลู่ซิ่นได้ใช้วิธี การล้อเลียนและเสียดสีอย่างแหลมคมเพื่อสะท้อนภาพ ความเป็นจริงของปัญญาชนจีนในห้วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ทำให้ตัวละครในเรื่องสั้นของเขามีลักษณะเป็นตัวละคร หลายมิติ (Round Character) ที่ไม่ได้แบ่งแยกความดีกับความชั่วในแบบสุดโต่ง

นอกจากนี้ การศึกษาชีวประวัติของหลู่ซิ่นทำให้ ทราบว่า หลู่ซิ่นต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่คล้ายกับ ตัวละครปัญญาชนในเรื่องสั้นของเขาหลายเรื่อง ในฐานะ ปัญญาชนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก หลู่ซิ่น ต้องต่อสู้กับอุปสรรคนานัปการระหว่างการดำรงชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปะทะกันระหว่างค่านิยมใหม่กับ จารีตแบบเก่าที่ยังรากลึกอยู่ในสังคมจีนมานานหลายพันปี และท่ามกลางแรงกดดันที่เขายังต้องดำรงบทบาทของบุตร กตัญญูต่อมารดาและวงศ์ตระกูลตามขนบประเพณีเดิม เรื่องนี้ปรากฏอย่างชัดเจนในการแต่งงานครั้งแรกของ หลู่ซิ่น ขณะกำลังศึกษาอยู่ในประเทศญี่ปุ่น มารดาของ หลู่ซิ่นได้ส่งจดหมายไปแจ้งว่า ตนเจ็บป่วยและสั่งให้บุตร ชายกลับประเทศโดยด่วน หลังหลู่ซิ่นกลับถึงบ้านเกิด ได้ไม่นานก็มีการจัดพิธีแต่งงานระหว่างเขากับสตรีชาวชนบท คนหนึ่งชื่อว่า ชูอาน (Chu An) ซึ่งขณะนั้นหลู่ซิ่นอายุ 25 ปี (ค.ศ. 1881-1906) (Boonwas, 2000) การแต่งงาน แบบคลุมถุงชนที่ปราศจากความรักดังกล่าวทำให้ ความสัมพันธ์ระหว่างหลู่ซิ่นกับภรรยาคนแรกห่างเหิน โดยทั้งสองแยกห้องนอนและแทบจะไม่พูดคุยกันด้วย ความรู้สึกแปลกแยกของหลู่ซิ่นยังสะท้อนจากคำพูดของ เขาที่ว่า “เธอเป็นภรรยาของแม่ผม ไม่ใช่ภรรยาของผม” (Taweepwora (Taweep Woradilok), 2000) หลู่ซิ่นแต่งงาน ครั้งที่ 2 กับส่วยกวางผิง (Hsu Kuang-ping) ผู้เป็นทั้งลูกศิษย์ และสหายร่วมอุดมการณ์ใน ค.ศ. 1925 ขณะที่เขาอายุ 49 ปี การที่หลู่ซิ่นเป็นนักประพันธ์ผู้ทรงอิทธิพลในวงการ วรรณกรรมจีนสมัยใหม่ และมีจุดยืนที่ชัดเจนในการอยู่ เคียงข้างชนชั้นกรรมาชีพและต่อต้านรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง ทำให้เขาและครอบครัวตกเป็นเป้าหมายของการวิพากษ์ วิจารณ์ทั้งในวงการทางการเมืองและวงการวรรณกรรมจีน กระนั้นหลู่ซิ่นยังคงยึดมั่นในอุดมการณ์และพร้อม ที่จะทำทนายกลุ่ม “ปลอมแปลงตนว่าเป็นคนก้าวหน้า ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วเป็นเผด็จการ พวกข้าราชการทรยศ

สายลับ และพวกสกุลปัญญา” (Taweepwora (Taweep Woradilok), 2000) ข้อมูลชีวิตประวัติและผลงานของหลู่ซิ่น ได้สะท้อนความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและความกล้าหาญของเขา ท่ามกลางความสับสนอลหม่านของสังคมจีนในช่วง เปลี่ยนผ่าน และทำให้หลู่ซิ่นมีบทบาทที่โดดเด่นเหนือ ปัญญาชนในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ดังที่ Gu (2021) ตั้งข้อสังเกตว่า วรรณกรรมจีนมีประวัติยาวนานไม่น้อยกว่า 3,000 ปี โดยวรรณกรรมจีนสมัยใหม่ปรากฏขึ้นอย่าง ชัดเจนในช่วงทศวรรษที่ 2 แห่งคริสต์ศตวรรษที่ 20 ภายใต้อิทธิพลของวรรณกรรมตะวันตก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ ปัญญาชนจีนที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวมีจำนวนมาก แต่ผู้ที่ได้รับการยอมรับเป็นเอกฉันท์ ว่าเป็น “บิดาแห่งวรรณกรรมจีนสมัยใหม่” มีเพียงคนเดียว คือ หลู่ซิ่น ดังข้อความว่า “In the process of transformation, a number of Chinese intellectuals made pioneering contributions, but it is Lu Xun (Lu Hsun, 1881–1936) who is unanimously acknowledged as the father of modern Chinese literature.” (Gu, 2021) สอดคล้องกับ Yu (2019) ที่มีความเห็นว่า หลู่ซิ่นประพันธ์วรรณกรรม ประเภทบันเทิงคดีไม่มาก แต่ความโดดเด่นและบทบาทของเขา ในวงการวรรณกรรมจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพล ที่เรื่องสั้นชุด “ตะโกนสู้” และ “ละล้าละลัง” มีต่อศิลปิน นักเขียนเป็นสิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ “Lu Xun is regarded as father of modern Chinese literature, whose writings reflect the great achievements of the literary reform since the May Fourth Movement, and enjoy the most prominent status in the Chinese literary development in the 20th century. He is not prolific in fiction creation, but his two collections of stories, call to arms and wandering, have exerted great influence upon other writers at that time and afterwards.” (Yu, 2019) การยึดมั่นในปณิธานรับใช้

ประชาชนผู้ยากไร้ การต่อต้านความอยุติธรรมในสังคม และการยึดความรักมาเป็นพื้นฐานแห่งความมั่นคง ของชีวิตครอบครัว ถือเป็นความสำเร็จของหลู่ซิ่น ในการปลดปล่อยตนเองออกจากบ่วงจารีตแบบเก่า และ ในขณะเดียวกันก็สะท้อนลักษณะเสรีนิยมของเขา อย่างน่าสนใจ

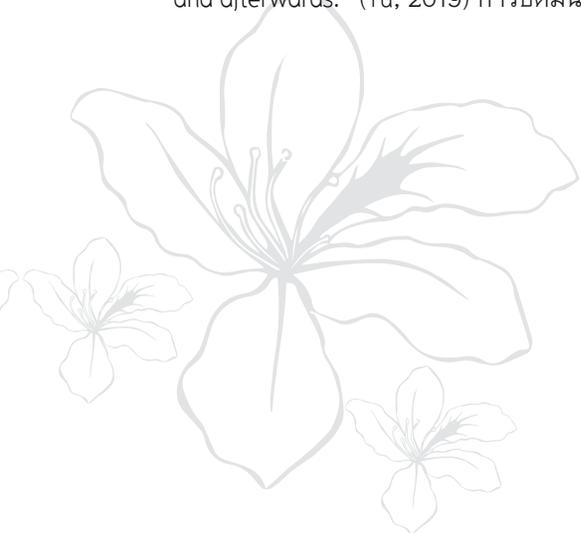
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการจัดพิพิธภัณฑ์หรือนิทรรศการที่แสดงประวัติ ผลงาน และอิทธิพลที่หลู่ซิ่นมีต่อวงการวรรณกรรมของ จีนและของไทย ทั้งในรูปแบบถาวร ชั่วคราว และเคลื่อนที่ เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาและการประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการสร้าง ซอฟต์แวร์ (Soft Power) ต่อผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีน และประชาชนจีนอันจะนำไปสู่การยกระดับความสัมพันธ์ ทางการทูต เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศจีนในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

นอกจากการสะท้อนภาพปัญญาชนจีนในช่วง ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 แล้ว เรื่องสั้นของหลู่ซิ่นยังเต็มไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับชนชั้นผู้ใช้แรงงานซึ่งมีทั้งข้อดีและ ข้อจำกัดสืบเนื่องจากบริบทในสังคมร่วมสมัย ดังนั้น จึงควรทำวิจัยในประเด็นภาพผู้ใช้แรงงานชาวจีนในช่วง หัวเลี้ยวหัวต่อจากเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น นอกจากนี้ยังอาจ ศึกษาประเด็นอิทธิพลที่สังคมจีนมีต่อเรื่องสั้นของหลู่ซิ่น และอิทธิพลของหลู่ซิ่นที่มีต่อวรรณกรรมไทยและ สังคมไทยด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Boonkhachorn, T. (1999). *Novels and Thai society 1932–1957*. (2nd ed.). Bangkok: Faculty of Arts Textbooks Projects, Chulalongkorn University. [In Thai]
- Boonwas, N. (2000). *Lu Xun's views of Chinese society through his literary works*. (Master's thesis, History, Thammasat University). [In Thai]
- Columbia University. (n.d.). *China – timeline of historical periods*. Retrieved from https://afe.easia.columbia.edu/timelines/china_timeline.htm#annotated-outline
- Eoseewong, N. (2012). *Pen and Sail: Literature and history in early Bangkok*. Nonthaburi: Same Sky Books. [In Thai]
- Gu, M. D. (2021). Lu Xun and modern Chinese literature in the context of world literature. *Journal of Modern Literature*, 44(2), 76–92.
- Kalkaew, C. (n.d.). *Zhou Shuren*. Bangkok: Centre Publications. [In Thai]
- Kittinorarat, J. & Acherayawathana, O. (2024). Sampling in research: Principles, methods, and applications. *Journal of Innovation in Administration and Educational Management*, 2(1), 39–55. [In Thai]
- Khamriang, P. (1980). Lu Hsun and the historical periods of China. In “*Wild Grass*” (pp. 109–201). Bangkok: Kaopai. [In Thai]
- Hsun, L. (2003). *The short stories of Lu Hsun*. Bangkok: Chumsilp Thammada. [In Thai]
- Hsun, L. (2020). *Call to arms, a collection of Lu Hsun's short stories*. (2nd ed.). Bangkok: Thai Quality Books (2006). [In Thai]
- Hucker, C. O. (n.d.). *History of China*. Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/history-of-China>
- Meilan, W. & Hang, T. T. (2024). The study of beliefs in the naming of ancient Chinese wines. *Journal of Humanities and Social Sciences Uttaradit Rajabhat University*, 11(1), 27–44. [In Thai]
- Pinthong, T. (2021). *Literature and Thai society*. (6th ed.). Bangkok: Ramkhamhaeng University. [In Thai]
- Rene, W. & Warren, A. (1971). *Theory of literature*. (9th ed.). New York: Hawest Book, Brances & World, Inc.
- Taweepwora (Taweep Woradilok). (2000). Lu Hsun: The master of modern Chinese literature. In *Lu Hsun's poetry anthology* (pp. 8–98). Bangkok: Sukkhapabjai. [In Thai]
- Theepakorn (Chit Phumisak). (2023). *Art for life's sake, art for people's sake*. (9th ed.). Bangkok: Thai Quality Books (2006). [In Thai]
- Triasanawadee, S. (2001). *A comparative study of the translated versions of Lu Xun's A–Q zheng zhuan*. (Master's thesis, Chinese section, Chulalongkorn University). [In Thai]
- Siangjong, P. (2014). Personality disorders of characters in Chinese literature during the new culture movement (1918–1924). *Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University*, 36(2), 179–203. [In Thai]
- Yu, G. (2019). A brief introduction to Lu Xun and his short stories. *US–China Foreign Language*, 17(8), 386–392.

